

Psychometric properties of adult separation anxiety disorder questionnaire in students

Mehri Mowlaie¹, Nader Hajloo^{*2}, Goudarz Sadeghi Hashjin³, Niloofar Mikaeili⁴, Shima Heidari⁵

1. Department of psychology, Faculty of education and psychology, university of mohaghegh ardabili, Ardebil, Iran.

*2. Department of psychology, Faculty of education and psychology, university of mohaghegh ardabili, Ardebil, Iran.

3. Department of psychology, Faculty of education and psychology, university of mohaghegh ardabili, Ardebil, Iran.

4. Department of psychology, Faculty of education and psychology, university of mohaghegh ardabili, Ardebil, Iran.

5. Department of psychology, Faculty of education and psychology, Payame noor university, Amol, Iran

citation: Mowlaie M, Hajloo N, Sadeghi hashjin G, Mikaeili N, Heidari S. Psychometric properties of adult separation anxiety disorder questionnaire in students. Journal of Research in Psychological Health. 2018; 12 (1):77-86.

Highlights

- The adult separation anxiety disorder questionnaire has appropriate validity and reliability among Iranian population.

Abstract

Separation anxiety disorder has high prevalence and lead to demolishing effects on quality of life, the aim of the present research was to examine the confirmatory factor analysis of adult separation anxiety disorder questionnaire in Iranian university students. Among three hundred and ten students, 180 males and 130 females were selected by convenient sampling method and responded to adult separation anxiety disorder questionnaire and depression, anxiety and stress scale. The results of the present research showed that factor analysis using principle component method lead to extract 5 factors of ASA-27. Factors included: separation anxiety, worry about significant others, sleep disturbances, talking a lot, worry about hurting significant others. Reliability of the questionnaire via Cronbach's alpha was 0/88 and correlations between scores of test-retest were 0/64 that indicates high reliability. The result of the present research showed that Persian version of adult separation anxiety disorder and its 5 subscales has desirable reliability in university samples and is appropriate tool for screening this disorder.

Keywords: Adult separation anxiety disorder, Factor analysis, Validity, Reliability.

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان در دانشجویان

مهری مولایی^۱، نادر حاجلو^۲، گودرز صادقی هاشجین^۳، نیلوفر میکائیلی^۴، شیما حیدری^۵
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۲/۲۵

یافته‌های اصلی

- پرسشنامه اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان در نمونه ایرانی از روایی و اعتبار قابل قبول برخوردار است.

چکیده

اختلال اضطراب جدایی، از شیوع بالایی برخوردار بوده و منجر به تأثیرات مخرب بر کیفیت زندگی افراد مبتلا می‌شود. هدف پژوهش حاضر بررسی تحلیلی عاملی تأییدی پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی، در دانشجویان ایرانی است. از ۳۱۰ دانشجو، ۱۸۰ پسر و ۱۳۰ دختر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و از آن‌ها خواسته شد تا به پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی و مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی پاسخ دهند. یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از تحلیل عاملی با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی، پنج عامل را در پرسشنامه شناسایی کرد. این عامل‌ها عبارت‌اند از: اضطراب جدایی، نگرانی درباره‌ی روابط مهم، آشفتگی‌های خواب، صحبت کردن افراطی، نگرانی از صدمه به اطرافیان. پایایی کل پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ، ۰/۸۸ به دست آمد و همبستگی نمرات آزمون- بازآزمون، ۰/۶۴ بود که بیانگر پایایی مطلوب آزمون است؛ همچنین همبستگی پرسشنامه‌ی مذکور با مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی، ۰/۵۶ بود. یافته‌های پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل عاملی نشان داد که نسخه‌ی فارسی پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی و پنج مقیاس آن، از اعتبار مطلوبی در جمعیت دانشجویی برخوردار است و ابزار مناسبی برای غربالگری اختلال مذکور است.

واژه‌های کلیدی: اضطراب جدایی بزرگسالی، تحلیل عاملی، روایی، پایایی

۱. دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۲. استاد گروه روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. نویسنده‌ی مسئول. Hajloo53@uma.ac.ir

۳. استاد گروه فارماکولوژی، دانشکده‌ی دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۴. دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۵. استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام نور، آمل، ایران

مقدمه

درمان‌های قراردادی مورد استفاده نسبت به دیگر اختلالات اضطرابی را دارند (۹) و از طرف دیگر بیشتر درمان‌ها برای کودکان مبتلا به اضطراب جدایی استفاده شده است (۱۰). ارتباط این اختلال با دیگر اختلالات روان‌شناختی همچنان نیاز به روشن‌سازی دارد. شیوع طول‌عمری نشان از میزان بالای اختلال در زنان (۵/۶ درصد) در مقایسه با مردان (۴/۰ درصد) دارد (۱۱)؛ اما شیوع ۱۲ ماهه، کمتر از شیوع طول‌عمری است (۱ درصد در کل جمعیت) و شاهد میزان بالای آن در زنان در ۱۴ کشور از ۱۸ کشور (۱/۳ درصد در مقایسه با ۰/۸ مردان) هستیم. در مطالعه‌ای دیگر (۱۱)، ۴۳/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای اختلال اضطراب جدایی طول‌عمری، شروع در بزرگسالی را ذکر کرده‌اند (سن بیش از ۱۸ سالگی). با توجه به شیوع بالای این اختلال در بزرگسالی و اهمیت تشخیص و افتراق آن از اختلالات وحشت‌زدگی و هراس از فضای باز، استفاده از پرسشنامه‌ای معتبر برای تشخیص این اختلال حائز اهمیت است. اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی در مطالعات جداگانه اما محدودی مورد بررسی قرار گرفته است. در اولین مطالعه‌ای انجام‌یافته (۱۲)، سه بیمار تشخیص اولیه‌ی نوع بزرگسالی اختلال را دریافت کردند. در مطالعه‌ی دوم (۱۳)، پدیدارشناسی، شروع و دوره‌های اضطراب جدایی بزرگسالی در نمونه‌ای از ۳۶ نفر داوطلب مورد بررسی قرار گرفت. مطالعه‌ی بالینی دیگری نیز با هدف شناسایی بزرگسالان دارای اختلال اضطراب جدایی انجام گرفت و با استفاده از فرم اولیه‌ی پرسشنامه، شرکت‌کنندگان، اضطراب جدایی بالایی نسبت به بیماران دارای دیگر اختلالات اضطرابی در دوره‌ی نوجوانی گزارش کردند (۱۴). زمانی که همبودی با دیگر اختلالات روان‌پزشکی وجود داشت، علائم اضطراب جدایی زودتر و قبل از دیگر علائم اختلالات اضطرابی ظاهر شد. این مطالعات حمایت تجربی لازم را از اینکه اضطراب جدایی ممکن است در بزرگسالان تشخیص داده شود و ریشه‌هایش از سطوح بالای اضطراب جدایی نوجوانی ناشی شود، حمایت می‌کنند؛ همچنین در تحقیقی دیگر (۱۵)، بیماران با تشخیص اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی در دوران اولیه‌ی زندگی در مقایسه با اختلال وحشت‌زدگی، نرخ بالایی از بیش‌حمایتی و محافظت‌کنندگی والدین را گزارش کردند. این مطالعات نشانگر این هستند که

اضطراب جدایی^۱ به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین و بنیادی‌ترین ترس‌ها در انسان شناخته شده است. با رشد و پختگی، اضطراب جدایی از بین نمی‌رود؛ بلکه در بزرگسالی نسبت به دیگر مشکلات روان‌شناختی، کمتر قابل مشاهده است و اغلب در کنار دیگر آسیب‌شناسی‌ها یا بخشی از آن‌ها ظاهر می‌گردد (۱)؛ بنابراین ظهور آسیب‌شناختی اضطراب جدایی، همچون نگرانی‌های غیرقابل کنترل دربارہ‌ی از دست‌دادن اشخاص مهم مورد دل‌بستگی، ترس شدید از ترک خانه، بیرون رفتن بدون همراه و کابوس‌هایی با موضوع جدایی، اغلب به‌عنوان ویژگی‌های دیگر اختلالات اضطرابی، مانند اختلال اضطراب فراگیر، اختلال وحشت‌زدگی، هراس از مکان‌های باز و اختلال استرس پس از سانحه نیز در نظر گرفته می‌شدند (۱). به نظر می‌رسد، این اختلال کمتر در موقعیت‌های بالینی تشخیص داده می‌شود. در یک بررسی که در سیدنی انجام گرفته، نشان داده شده است که از هزار بیمار با علائم اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی، هیچ‌کدام، این تشخیص را دریافت نکرده‌اند (۲). در بزرگسالی علائم اختلال اضطراب جدایی به‌صورت اضطراب شدید از جدا شدن از همسر، فرزندان و همچنین والدین بروز می‌یابد (۳). درصد بالایی از مبتلایان (۷۷/۵ درصد) به اختلال اضطراب جدایی، شروع علائم در بزرگسالی و بعد از ۱۸ سالگی را گزارش کرده‌اند (۴) و ۵۳ درصد از مبتلایان، تاریخچه‌ای از اختلالات خلقی و ۷۵ درصد از آن‌ها در مرحله‌ی در مان اختلالات هیجانی بودند (۵). در باره‌ی تفاوت‌های جنسیتی در این اختلال، برخی تحقیقات بر میزان بالای این اختلال در زنان (۶) و برخی دیگر نیز بر میزان بالای شیوع در مردان تأکید داشته‌اند (۷). اختلال اضطراب جدایی بر بسیاری از جنبه‌های عملکردی زندگی از جمله کار، تحصیل، مدیریت خانه، فعالیت‌های اجتماعی، فعالیت‌های خصوصی، ارتباطات صمیمی و تعاملات بین‌فردی تأثیر می‌گذارد (۸). اهمیت اختلال اضطراب جدایی با شروع در بزرگسالی، با این واقعیت مشخص می‌شود که ۲۰ تا ۴۰ درصد بیماران بزرگسال با اختلال اضطرابی و خلقی، علائمی از این اختلال را گزارش کرده‌اند (۸، ۶، ۵). بیماران مبتلا به اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی^۲ میزان بالایی از بدکارکردی و پاسخ‌دهی ضعیف به

2. Adult separation anxiety disorder

1. Anxiety disorder

شوند، نیاز به ابزاری دقیق جهت تشخیص درست این اختلال احساس می‌شود؛ همچنین با توجه به تحقیقات اندک در خارج و نبود تحقیقی در باره‌ی اندازه‌گیری این اختلال در کشور، توجه بسیار اندکی به این اختلال و ابزار لازم جهت اندازه‌گیری شده است. مطالعه‌ی حاضر به بررسی تحلیل عاملی نسخه‌ی فارسی پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان در نمونه‌ی دانشجویان پرداخته است.

روش

الف) جامعه و نمونه

پژوهش حاضر بنیادی و از لحاظ جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر، تمامی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی و دانشگاه آزاد واحد اردبیل بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: دانشجوی بودن، نداشتن اختلال روان‌پزشکی و محدوده‌ی سنی ۲۰ تا ۳۵ سال. ملاک‌های خروج عبارت بودند از: سن بالای ۳۵ سال. تعداد ۳۱۰ نفر (۱۸۰ پسر و ۱۳۰ دختر) به‌عنوان نمونه‌ی پژوهشی انتخاب شدند. میانگین سنی دانشجویان ۲۱/۳۵ و انحراف استاندارد آن‌ها ۲/۳۸ بود.

ب) ابزار

برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان و مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی استفاده شد.

۱. پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان

پرسشنامه‌ی اضطراب جدایی بزرگسالی در سال ۲۰۰۳ توسط مانی کاواسگار و همکاران، به‌منظور اندازه‌گیری نشانه‌های اضطراب ناشی از جدایی در بزرگسالی تدوین شد. این پرسشنامه دارای ۲۷ سؤال است که هر سؤال روی یک مقیاس چهاردرجه‌ای لیکرت (۰= هرگز تا ۴= اغلب اوقات) درجه‌بندی می‌گردد. خرده‌مقیاس‌ها شامل اضطراب جدایی (سؤالات ۸، ۱۱، ۱۴، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۷)، نگرانی درباره‌ی روابط (سؤالات ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۵)، صحبت کردن افراطی (۱۰ و ۲۶)، آشفتگی‌های خواب (سؤالات ۱،

اضطراب جدایی در بزرگسالی، مسیر رشدی متمایز و متفاوت از دیگر اختلالات اضطرابی دارد.

در دوران بزرگسالی، تمرکز ابزارهای اندازه‌گیری اضطراب جدایی بر سبک‌های دلبستگی، مفهومی برگرفته از نظریه‌ی دلبستگی و الگوی با نفوذ دلبستگی و پیوند بود؛ همچنین مصاحبه‌ی دلبستگی بزرگسالی برکلی و پرسشنامه‌ی سبک دلبستگی نمونه‌هایی برای اندازه‌گیری بودند؛ در صورتی که توجه اندکی به پدیدار شناسی و اندازه‌گیری علائم اضطراب جدایی در بزرگسالی بوده است. محققان، ابزار خودگزارشی ۱۰ آیتی با ۵ آیتم اندازه‌گیری اضطراب جدایی طراحی کردند؛ با این وجود روشن نیست که آیا زیرمقیاس اضطراب جدایی، بیانگر همسانی سازه‌ی بزرگسالی اختلال اضطراب جدایی است یا خیر (۱۶)؛ همچنین مصاحبه‌ی تشخیصی نیمه ساختاریافته برای بزرگسالان مانند برنامه‌ی مصاحبه‌ی تشخیصی (۱۷)، مصاحبه‌ی ترکیبی تشخیصی بین‌المللی (۱۸)، مصاحبه‌ی بالینی ساختاریافته برای DSM-V (۱۹)، قادر به اندازه‌گیری دقیق اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی نبودند. از سویی مطالعه‌ی بالینی و پدیدارشناسی وجود ندارد که اختلال اضطراب جدایی را به‌عنوان طبقه‌ی تشخیصی در بزرگسالی در نظر بگیرد (۲۰، ۲۱، ۲۲). درباره‌ی پایایی و اعتبار پرسشنامه‌ی مذکور، مطالعه‌ی برخی از محققان نشان داد که پرسشنامه‌ی ۲۷ سؤالی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان، اعتبار تشخیصی بالایی به‌ویژه زمانی که شامل مقایسه با اختلال وحشت‌زدگی-ترس از فضای باز بود، داشت (۱۲)؛ همچنین در مطالعه‌ی این محققان، مؤلفه‌های ۱، ۲، ۳ و ۹ به دلیل نبود اعتبار تشخیصی از تحلیل عاملی خارج شدند. در روش تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی در تحقیقی دیگر (۳) نیز ساختار درونی با همسانی درونی بالا (آلفای کرونباخ = ۰.۹۵) و پایایی آزمون-بازآزمون مطلوب ($r=86, P<.001$) به دست آمد؛ در تحقیقی دیگر، پرسشنامه‌ی مذکور همسانی درونی بالا (آلفای کرونباخ = ۰/۸۹) و پایایی آزمون-بازآزمون آن نیز مطلوب گزارش شده است (۲۳).

بنابراین با توجه به اینکه اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی به‌درستی تشخیص داده نمی‌شود و افراد دارای این اختلال، به‌عنوان افراد دارای دیگر اختلالات اضطرابی مشخص می

متخصصان، نسخه‌ی نهایی اصلاح و برای تکمیل در اختیار دانشجویان قرار گرفت. به شرکت‌کنندگان در مورد اهداف انجام این مطالعه توضیحاتی ارائه و بر رعایت اصل رازداری تأکید شد. پرسشنامه‌ی ASA-27 به همراه مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی اجرا شد. با توجه به مطالعاتی که به ارتباط بین اضطراب جدایی بزرگسالی و افسردگی، اضطراب و تنیدگی پرداخته بودند، اعتبار همگرایی پرسشنامه با استفاده از مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی محاسبه شد. پایایی آزمون نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی آزمون- بازآزمون به فاصله‌ی دو هفته بررسی شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و AMOS (نسخه‌ی ۲۲) انجام شد.

یافته‌ها

ابتدا یافته‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به ترتیب زیر است: میانگین سن دانشجویان، ۲۱/۳۵ و انحراف استاندارد، ۲/۳۸ بود و ۱۸۰ نفر (۵۸/۱ درصد) از دانشجویان را پسران و ۱۳۰ نفر (۴۱/۹ درصد) از دانشجویان را دختران تشکیل می‌دادند، ۲۹ نفر (۹/۴ درصد) از دانشجویان متأهل و ۲۸۱ نفر (۹۰/۶ درصد) مجرد بودند، ۳۰۲ نفر (۹۷/۴ درصد) در سطح کارشناسی، ۶ نفر (۱/۹ درصد) در سطح کارشناسی‌ارشد و ۲ نفر (۶ درصد) در سطح دکتری مشغول به تحصیل بودند. ۱۸۹ نفر (۶۱ درصد) در رشته‌های علوم انسانی، ۶۷ نفر (۲۱/۶ درصد) در رشته‌های فنی و ۵۴ نفر (۱۷/۴ درصد) در رشته‌های علوم پایه تحصیل می‌کردند.

تحلیل عاملی تأییدی برای تعیین میزان برازش مدل عاملی پرسشنامه

جهت تعیین روایی سازه و ساختار عاملی پیشنهادی مؤلفان پرسشنامه، تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار Amos اجرا شد. برازندگی الگو براساس شاخص مجذور خی، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص هنجارشدهی برازندگی (NFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI) و ریشه‌ی خطای میانگین مجزورات تقریب (RMSEA) مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۱ ارائه گردیده است.

۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۰)، نگرانی از صدمه به اطرافیان (سؤالات ۱۶، ۱۷) است. محققان این پرسشنامه (۳) ضریب همسانی درونی این پرسشنامه را ۰/۹۵ و ضریب پایایی بازآزمایی آن را ۰/۸۶ گزارش دادند. بررسی حساسیت و ویژگی مقیاس با مصاحبه با ساختار مشابه، نشان‌دهنده‌ی این است که پرسشنامه، روش مناسبی برای ارزیابی اضطراب جدایی بزرگسالی است.

۲. مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی

مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی DASS-21 به منظور سنجش نشانه‌های افسردگی، اضطراب و استرس در طول مدت کوتاه (دو هفته) ایجاد شد (۲۴). مقیاس حاضر در ایران هنجاریابی شده است (۲۵). این مقیاس شامل سه خرده‌مقیاس است که هر کدام، از ۷ ماده تشکیل شده است. به منظور نمره‌گذاری این مواد از مقیاس لیکرت استفاده شده است؛ از ۰= اصلاً درباره‌ی من صدق نمی‌کند تا ۳= کاملاً درباره‌ی من صادق است؛ بنابراین دامنه‌ی احتمالی نمرات از ۰ تا ۲۱ است. این مقیاس از اعتبار و روایی مناسبی برخوردار است. محققان، آلفای کرونباخ را برای مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۷۹ و ۰/۷۸ گزارش کردند (۲۵)؛ همچنین ضریب همبستگی این مقیاس با مقیاس افسردگی بک ($r=0/70$) و برای مقیاس اضطراب با آزمون اضطراب زانک ($r=0/67$) محاسبه شد.

ج) روش اجرا و تحلیل داده‌ها

روند اجرای پژوهش: برای آماده‌سازی پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان، ابتدا پرسشنامه توسط پژوهشگران این مطالعه به زبان فارسی ترجمه شد و از چهار نفر از متخصصان روان‌شناسی درخواست شد تا نسخه‌ی فارسی پرسشنامه را مورد بررسی قرار دهند. پس از آن، پرسشنامه دوباره به نسخه‌ی انگلیسی برگردانده شد. متن انگلیسی اولیه با متن اصلی مورد مقایسه قرار گرفت تا مطابقت آن احراز شود؛ همچنین قبل از اجرای اصلی، پرسشنامه در اختیار تعدادی از دانشجویان قرار گرفت تا آن را تکمیل و پیشنهادهای خود را درباره‌ی ترجمه اعلام کنند. بعد از تمامی بررسی‌ها توسط دانشجویان، استادان و

RMSEA	GFI	NFI	CFI	χ^2/df	Df	χ^2
۰/۰۵۳	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۹۲	۱/۸۵	۳۱۴	۵۸۳/۱

نزدیک‌تر باشند، بیانگر برازش مطلوب‌تر مدل است. براساس نتایج حاصل از جدول ۲، شاخص‌های مذکور به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۳ و ۰/۹۱ و شاخص ریشه‌ی خطای میانگین مجذورات تقریب، ۰/۰۵۳ به دست آمد که نشان از برازش قابل‌قبولی است.

برای بررسی نیکویی برازش معمولاً از شاخص مجذور خی‌دو استفاده می‌گردد ولی مجذور خی با افزایش حجم نمونه و درجه آزادی افزایش می‌یابد، لذا از شاخص‌های CFI، NFI، GFI و RMSEA جهت بررسی نیکویی برازش استفاده شد که هر اندازه سه شاخص نخست به یک

جدول ۲. محتوای سؤالات و بارهای عاملی آن‌ها

عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	گزینه
۰/۴۹	۰/۳۱	۰/۲۲	۰/۱۱	۰/۱۴	درصد واریانس (%)
۰/۴۲					۸- از حملات ناگهانی وحشت‌زدگی و اضطراب در رنجید زمانی که از افراد نزدیکتان جدا شوید؟
۰/۴۳					۱۱- هنگام بیرون بودن از منزل (به مدت چند ساعت) احساس دشواری دارید؟
۰/۴۸					۱۴- از کابوس‌ها یا رؤیاهایی درباره‌ی جدایی از افراد نزدیکتان رنج می‌برید؟
۰/۵۴					۱۸- آیا از کابوس‌هایی با موضوع بیرون بودن از منزل رنج می‌برید؟
۰/۶۱					۲۱- متوجه شده‌اید که زمانی بهتر به خواب می‌روید که فرد نزدیکتان با شما صحبت کند یا صدای تلویزیون یا رادیو بیاید؟
۰/۳۴					۲۲- آیا خوابیدن درحالی که چراغ‌ها در اتاق خواب یا هال روشن است، برایتان راحت‌تر است؟
۰/۵۶					۲۳- آیا سعی کرده‌اید از بودن به تنهایی در خانه اجتناب کنید مخصوصاً زمانی که افراد نزدیکتان بیرون هستند؟
۰/۶۳					۲۴- آیا برای اینکه افراد را نزدیک و صمیمی به خود نگه دارید، نیاز به صحبت زیاد با آن‌ها دارید؟
۰/۵۳					۲۵- آیا افراد نزدیکتان به این اشاره داشته‌اند که زیاد صحبت می‌کنید؟
۰/۶۷					۲۷- آیا از اینکه تغییری در برنامه‌ی روزمره‌تان ایجاد شود که منجر به اختلال در ارتباطات شما با افراد نزدیکتان باشد، ناراحت شده‌اید؟
۰/۶۷					۲- آیا نگرانی‌هایی از اینکه افراد نزدیکتان به هنگام جدایی به کجا می‌روند، دارید؟
۰/۶۵					۳- آیا زمانی که به این فکر می‌کنید که اگر افراد نزدیکتان شما را ترک کنند، آشفته می‌شوید؟
۰/۷۱					۴- آیا نگرانی‌های زیادی در مورد افرادی که مورد علاقه‌تان است و ممکن است شما را ترک کنند داشته‌اید؟
۰/۳۷					۵- از حملات ناگهانی اضطراب و حمله‌ی وحشت‌زدگی رنج می‌برید زمانی که به این فکر می‌کنید که افراد نزدیکتان شما را ترک می‌کنند یا شما آن‌ها را ترک می‌کنید؟
۰/۴۵					۶- آیا زمانی که هر روز یا به‌طور منظم نمی‌توانید با افراد نزدیکتان تلفنی صحبت کنید، عصبی می‌شوید؟
۰/۴۴					۷- ترس از این دارید که قادر به انجام کاری نخواهید بود اگر افراد نزدیکتان شما را ترک کنند؟

۰/۵۶	۹- از این نگرانی که مبدا حادثه‌های اتفاق بیفتد و شما را از افراد نزدیکتان جدا کند؟ به‌عنوان مثال شرایط کاری.
۰/۵۴	۱۵- آیا استرس شدید قبل از ترک فرد نزدیکتان به هنگام مسافرت، دارید؟
۰/۴۵	۱- آیا نگرانی از شدت رابطه با افرادی که از همه بیشتر با آنها صمیمی هستید، دارید؟
۰/۶۷	۱۲- در کیفیتان چیزی همراه دارید تا به شما احساس امنیت و آرامش دهد؟
۰/۷۲	۱۳- اضطراب شدید قبل از ترک منزل برای رفتن به یک مسافرت طولانی مدت دارید؟
۰/۷۲	۱۹- آیا زمانی که با افراد نزدیکتان هستید، احساس امنیت در خانه می‌کنید؟
۰/۷۴	۲۰- آیا دشواری‌هایی در خوابیدن به‌تنهایی در شب دارید؟ به‌عنوان مثال زمانی که شخص نزدیکی همراه شما باشد، خواب راحت‌تری خواهید داشت؟
۰/۵۶	۱۰- نگران این هستید که ارتباطات شما با بعضی افراد به‌قدری صمیمی شود که باعث ایجاد مشکلاتی برای آنان شود؟
۰/۷۶	۲۶- نگرانی‌هایی درباره‌ی افراد نزدیکتان که ممکن است دچار صدمه‌ی جدی شوند، دارید؟
۰/۴۳	۱۶- هنگامی که برنامه‌ی روزمره‌ی معمولی‌تان بهم می‌خورد، ناراحت می‌شوید؟
۰/۶۵	۱۷- علائمی نظیر سردرد، شکم‌درد، تهوع قبل از ترک رفتن به سر کار یا دیگر فعالیت‌های بیرون از منزل دارید؟

تعیین اعتبار همگرا

پیرسون تجزیه و تحلیل شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جهت تعیین اعتبار همگرای پرسشنامه از مقیاس افسردگی، اضطراب و تنیدگی استفاده و با آزمون همبستگی

جدول ۳. تعیین روایی همگرای پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی

متغیر	اضطراب جدایی	نگرانی درباره‌ی روابط مهم	آشفته‌گی‌های خواب	صحبت کردن افراطی	نگرانی از صدمه به اطرافیان
افسردگی	۰/۴۵	۰/۴۷	۰/۵۸	۰/۱۰	۰/۳۴
اضطراب	۰/۵۴	۰/۶۰	۰/۴۳	۰/۴۱	۰/۵۹
تنیدگی	۰/۵۱	۰/۵۸	۰/۴۴	۰/۵۳	۰/۴۸

دانشجویان مرحله‌ی اول، تعداد ۷۰ نفر در مرحله‌ی دوم اجرای همان پرسشنامه مورد ارزیابی قرار گرفتند. میانگین نمرات در مرحله‌ی اول، ۲۹/۲۵ با انحراف استاندارد ۱۲/۹۱ بود و در مرحله‌ی بازآزمایی، میانگین ۲۱/۲۵ و انحراف استاندارد ۱۱/۰۲ بود. مقدار همبستگی بین دو مرحله‌ی ارزیابی برابر ۰/۶۴ بود؛ همچنین همبستگی زیرمؤلفه‌های پرسشنامه‌ی ۲۷-ASA مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

با توجه به مندرجات جدول ۳، بین زیرمؤلفه‌های اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی با افسردگی، اضطراب و تنیدگی رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد.

تعیین پایایی پرسشنامه

جهت تعیین روایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ برای بررسی همسانی درونی استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۸ به دست آمد. جهت بررسی پایایی آزمون - بازآزمون پرسشنامه، از بین

جدول ۴. ماتریس همبستگی زیرمقیاس‌های اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی

۵	۴	۳	۲	۱	
				۱	۱ اضطراب جدایی
			۱	۰/۶۴	۲ نگرانی در مورد روابط مهم
		۱	۰/۴۰	۰/۴۷	۳ آشفتگی‌های خواب
	۱	۰/۳۴	۰/۳۳	۰/۳۷	۴ صحبت کردن افراطی
۱	۰/۲۱	۰/۲۷	۰/۴۲	۰/۵۶	۵ نگرانی از صدمه به اطرافیان

همسانی درونی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۸ بود. این مقدار در مطالعه‌ی مانی کاواسگار برابر ۰/۹۵ بود. آلفای کرونباخ در مطالعه‌ی حاضر نیز بالا بود که نشانگر همسانی درونی مطلوب پرسشنامه و پایایی آن است. زمانی که همبستگی آیتم‌های مقیاس با کل مقیاس مورد بررسی قرار گرفت تمامی مقادیرها بین ۰/۲۷ و ۰/۶۸ بودند. همسانی مؤلفه‌ها با کل مقیاس نیز مطلوب گزارش شد. نتایج پژوهش حاضر و پژوهش‌های پیشین نشان داد که طبقه‌ی اضطراب جدایی هم قابل‌شناسایی و تشخیص‌گذاری و هم قابل‌اندازه‌گیری در بزرگسالان است؛ همچنین برای بررسی پایایی از روش آزمون-بازآزمون استفاده گردید که مقدار این پایایی برابر ۰/۶۴ و نشانگر میزان بالایی از همسانی در پاسخ‌های شرکت‌کنندگان در دو بار اندازه‌گیری آزمون طی فاصله‌ی ۳ هفته‌ای بود. این نتیجه با نتیجه‌ی یافته‌های تحقیق دیروز و همکاران (۲۳) همسوست. در مطالعه‌ی این محققان میانگین نمرات شرکت‌کنندگان در مرحله‌ی اول ۲۸/۴۳ و در مرحله‌ی دوم ۲۷/۷۸ بود. هردو میانگین تفاوت معناداری با هم نداشتند؛ همچنین همبستگی بین دو مرحله‌ی ارزیابی ۰/۹۰ به دست آمد.

همبستگی بین نمره‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی کل، با نمرات مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس به‌منظور بررسی اعتبار همگرایی پرسشنامه مورد ارزیابی قرار گرفت. مقدار این همبستگی‌ها برابر ۰/۵۶ بود که همسو با مطالعه‌ی قبلی است که میزان همبستگی ASA و مقیاس حساسیت اضطرابی را ۷۳ به دست آورده بود (۲۳). ارتباط بین اضطراب جدایی با اضطراب را می‌توان از دیدگاه روان‌تحلیل‌گری مورد بررسی قرار داد. فروید مطرح کرد که در افراد دارای اختلال اضطراب جدایی، علت واکنش افسردگی به فقدان ابژه این است که شخص با ابژه به‌صورت نسبی همانندسازی کرده و به‌عنوان دفاع علیه احساس از دست دادن، دچار سردرگمی و اضطراب می‌شود. او اضطراب را به خیال‌پردازی‌های ترس از جدایی و فقدان ابژه نسبت می‌داد. چنان‌که روان‌تحلیل

با توجه به مندرجات جدول ۴، تمامی همبستگی‌ها بین زیرمقیاس‌ها، در سطح $p = 0.01$ معنادار است. عامل اول با عامل دوم بیشترین همبستگی را دارد و عامل چهارم با عامل ۵ کمترین میزان همبستگی را دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اعتبار و پایایی نسخه‌ی فارسی پرسشنامه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالان انجام شد. هدف از تهیه‌ی پرسشنامه اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی، تلاش جهت فراهم کردن یک ابزار بالینی است تا به متخصصان بالینی اجازه‌ی تصمیم‌گیری دقیق و درست تخصیص به طبقه‌ی مورد قبول اختلال اضطراب جدایی در بزرگسالان را بدهد. تحلیل عاملی با روش مؤلفه‌های اصلی نشان داد که علائم اضطراب جدایی در بزرگسالی می‌تواند تشکیل‌دهنده‌ی سازه‌ی منسجمی باشد. تحلیل عاملی باعث به دست آمدن پنج عامل شد که با نتایج تحقیقات دیگر (۳)، همسو بود.

در تحلیل عاملی انجام‌شده با روش مؤلفه‌های اصلی، پنج عامل اضطراب جدایی ۶۸ درصد از کل واریانس را تبیین کردند که این نتیجه نیز همسو با نتایج مطالعه‌ی قبلی (۲۳) بود. بیشتر عامل‌ها روی عامل اول شناسایی شدند؛ به‌طوری‌که عامل اول، اضطراب جدایی، ۰/۴۹ درصد از واریانس را تبیین می‌کرد؛ در صورتی‌که عامل دوم ۰/۳۱ درصد، عامل سوم ۰/۲۲ درصد، عامل چهارم ۰/۱۱ درصد و عامل پنجم ۰/۱۴ درصد از واریانس کل مقیاس را تبیین می‌کردند. چنانچه در تحقیق قبلی بسیاری از مؤلفه‌ها در عامل اول بارگذاری شدند (۳)؛ به‌طوری‌که عامل اول، به‌تنهایی قادر به تبیین ۴۵ درصد از واریانس بود و عامل‌های دیگر بین ۴ تا ۶ درصد از واریانس را تبیین می‌کردند. این یافته‌ها نشانگر تشابه زیاد در ماهیت مؤلفه‌ی اضطراب جدایی در فرهنگ غرب و فرهنگ ایرانی است.

پرسشنامه‌ی مذکور در کلینیک‌های بالینی جهت غربالگری افراد در معرض خطر اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی به منظور کمک به تشخیص دقیق‌تر این اختلال استفاده شود.

یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر یک گام آزمایشی در بررسی وضعیت شناسایی، تشخیصی و طبقه‌بندی اختلال اضطراب جدایی به‌عنوان یک طبقه‌ی تشخیصی در بزرگسالان بود؛ بنابراین مطالعات بالینی و همه‌گیرشناسی بیشتری لازم است تا تعیین کنند که آیا شمول طبقه‌ی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی در نشانه‌شناسی آتی اختلالات اضطرابی در بزرگسالان مورد تأیید واقع می‌شود یا خیر؟

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه‌ی دکتری تخصصی نویسنده‌ی اول مقاله است. از دانشجویان محترمی که تا پایان کار تحقیقی با پژوهشگران همکاری کردند، تشکر می‌نمایم.

منابع

1. Starcevic V. Looking for balance between promoting adult separation anxiety disorder and overlooking it. *Aust NZ J Psychiat*. 2013; 47(8): 782-84.
2. Wagner R, Silove D, Joukhador J, Manicavasagr V, Marnane C, Kirsten LT, et al. et al. Characteristics of the first 1000 clients attending an anxiety clinic in South West Sydney. *Aust J Psychol*. 2005; 57(3): 180-85.
3. Manicavasagar V, Silove D, Wagner R, Drobny J. A self-report questionnaire for measuring separation anxiety in adulthood. *Compr Psychiatry*. 2003; 44(2): 146-153.
4. Marnane C, Silove D. DSM-5 allows separation anxiety disorder to grow up. *Aust NZ J Psychiat*. 2013; 47(1): 12-15.
5. Bögels SM, Knappe S, Clark LA. Adult separation anxiety disorder in DSM-5. *Clin Psychol Rev*. 2013; 33(5): 663-74.
6. Silove DM, Marnane CL, Wagner R, Manicavasagar VL, Rees S. The prevalence and correlates of adult separation anxiety disorder in an anxiety clinic. *BMC psychiatry*. 2010; 10(1):21.

گران امروزه نیز معتقدند تجربه‌ی جدایی فقط از ترس از واقعیت بیرونی ناشی نمی‌شود، بلکه این اتفاقات اغلب براساس خیال‌پردازی‌های افراد تعبیر و تفسیر می‌شود. فروید اضطراب را به‌عنوان یک حالت درماندگی روان‌شناختی ایگو در زمان مواجهه با تهدیدی برای خطر در نظر می‌گیرد. خطری که در حالت‌های درماندگی بیولوژیکی و روان‌شناختی که کودک در فقدان مادر یا شخص مورد علاقه تجربه می‌کند، دوباره زنده می‌شود. نتایج همچنین نشان داد که بین اضطراب جدایی و مؤلفه‌های آن با افسردگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد. این نتیجه با نتایج تحقیقات دیگر همسوست (۲۶، ۲۷). در بیماران دارای افسردگی، آن‌هایی که علائم همبود اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی داشتند، اپیزودهای خلقی بیشتری را نسبت به کسانی که اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی نداشتند، نشان می‌دادند. ترکیب اختلال خلقی با اختلال اضطراب جدایی با سطح بالایی از بدکارکردی در زندگی شخصی و اجتماعی همراه است؛ همچنین پاسخ درمانی در بیماران افسرده‌ای که اختلال اضطراب جدایی دارند، ضعیف‌تر است (۲۷). در مطالعه‌ای دیگر نیز به این نتیجه دست یافتند که افراد سوگوار و افسرده‌ای که معیارهای سوگ طولانی‌مدت را دریافت کرده بودند، نسبت به افراد گروه کنترل که این معیارها را نداشتند، سطوح بالایی از اضطراب جدایی بزرگسالی را داشتند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پرسشنامه‌ی تشخیصی اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برای سنجش این اختلال برخوردار است؛ اما برخی محدودیت‌ها نیز برای پژوهش حاضر وجود دارد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر، استفاده از نمونه‌ی دانشجویان بود که این امر امکان تعمیم‌پذیری نتایج به سایر گروه‌ها را با محدودیت مواجهه می‌کند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود این پرسشنامه در سایر گروه‌های سنی و گروه‌های در معرض مشکل و دارای اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی مورد استفاده قرار گیرد تا تعمیم‌پذیری نتایج افزایش یابد. این پرسشنامه یک ابزار خودگزارشی است و طبیعتاً گزارش‌ها در معرض سوگیری قرار دارند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود هم‌زمان با استفاده از این پرسشنامه، از مصاحبه‌ی ساختاریافته‌ی بالینی نشانگان اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی نیز استفاده شود. در نهایت پیشنهاد می‌شود از

7. Shear K, Jin R, Ruscio AM, Walters EE, Kessler RC. Prevalence and correlates of estimated DSM-IV child and adult separation anxiety disorder in the National Comorbidity Survey Replication. *Am J Psychiat*. 2006; 163(6): 1074-83.
8. Pini S, Abelli M, Shear KM, Cardini A, Lari L, Gesi C, et al. Frequency and clinical correlates of adult separation anxiety in a sample of 508 outpatients with mood and anxiety disorders. *Acta Psychiat Scand*. 2010; 122(1): 40-6.
9. Miniati M, Calugi S, Rucci P, Shear MK, Benvenuti A, Santoro D, et al. Predictors of response among patients with panic disorder treated with medications in a naturalistic follow-up: the role of adult separation anxiety. *J Affect disorders*. 2012; 136(3): 675-79.
10. Ghasemzadeh S, Riahi M, Alavi Z, Hasanzadeh Z. Effectiveness of family based intervention and play therapy on the parenting style of mothers and clinical symptoms in children with separation anxiety disorder. *Journal of Research in psychological health*, 2018; 11(4):74-88. [Persian]
11. Silove D, Alonso J, Bromet E, Gruber M, Sampson N, Scott K, et al. Pediatric-onset and adult-onset separation anxiety disorder across countries in the World Mental Health Survey. *Am J Psychiat*. 2015; 172(7): 647-56.
12. Manicavasagar V, Silove D. Is there an adult form of separation anxiety disorder? A brief clinical report. *Aust N Z J Psychiat*. 1997; 31(2): 299-303.
13. Manicavasaga V, Silove D, Curtis J. Separation anxiety in adulthood: a phenomenological investigation. *Compr psychiatry*. 1997; 38(5): 274-82.
14. Manicavasagar V, Silove D, Curtis J, Wagner R. Continuities of separation anxiety from early life into adulthood. *J Anxiety Disord*. 2000; 14(1): 1-18.
15. Manicavasagar V, Silove D, Wagner R, Hadzi-Pavlovic D. Parental representations associated with adult separation anxiety and panic disorder-agoraphobia. *Aust NZ J Psychiat*. 1999; 33(3): 422-28.
16. Gilbert P, Allan S, Trent D. A short measure of social and separation anxiety. *Psychol Psychother-T*. 1996; 69(2): 155-161.
17. Robins L, Helzer JE, Croughan J, Ratcliff KS. National Institute of Mental Health Diagnostic Interview Schedule: Its history, characteristics and validity. *Arch Gen Psychiatry*. 1981; 38(4): 381-9.
18. Robins L, Wing J, Wittchen HU, Helzer JE, Babor TF, Burke J, Et al. The Composite International Diagnostic Interview: an epidemiologic instrument suitable for use in conjunction with different diagnostic systems and in different cultures. *Arch Gen Psychiatry*. 1988; 45(12): 1069-77.
19. First MB, Spitzer RL, Gibbon ML, Williams JBW. Structured clinical interview for DSM-IV axis I disorders. New York: New York State Psychiatric Institute, 2002.
20. Kendler KS, Davis CG, Kessler RC. The familial aggregation of common psychiatric and substance use disorders in the National Comorbidity Survey: a family history study. *Br J Psychiatry*. 1997; 170(6): 541-48.
21. Myers JK, Weissman MM, Tischler GL, Holzer CE, Leaf PJ, Orvaschel H, et al. Six-month prevalence of psychiatric disorders in three communities. *Arch Gen Psychiatry*. 1984; 41: 959-67.
22. Robins LN, Helzer JE, Weissman MM, Orvaschel H, Gruenberg E, Burke JD Jr, et al. Lifetime prevalence of specific psychiatric disorders in three sites. *Arch Gen psychiatry*. 1984; 41(10): 949-58.
23. Diriöz M, Alkın T, Yemez B, Onur E, Eminağaoğlu N. The validity and reliability of Turkish version of separation anxiety symptom inventory and adult separation anxiety questionnaire. *Turk Psikiyatri Derg*. 2012; 23(2): 108-16.
24. Lovibond PF & Lovibond SH. The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behav Res Ther*. 1995; 33(3): 335-43.
25. Sahebi A, Asghari MJ, Salari RS. Validation of depression anxiety and stress scale (DASS-21) for an Iranian population. *Iranian Psychologists*. 2005; 4(1): 299-313. [Persian]
26. Pini S, Abelli M, Shear KM, Cardini A, Lari L, Gesi C, et al. Frequency and clinical correlates of adult separation anxiety in a sample of 508 outpatients with mood and anxiety disorders. *Acta Psychiat Scand*. 2009; 122(1): 40-46.
27. Baldwin DS. Adult separation anxiety disorder: accepted but little understood. *Hum Psychopharm Clin*. 2015; 30: 1-3.